

15918

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι αποχωρούσε πρώτος από τις εκστρατείες.
2. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι το να έχει κάποιος μακριά μαλλιά δεν βλάπτει ούτε τις αρχές της πόλης ούτε τους απλούς πολίτες.
3. Ο Μαντίθεος δικαιολογεί τους βουλευτές που αισθάνονται συμπάθεια ή αντιπάθεια για κάποιον εξαιτίας της εξωτερικής του εμφάνισης.
4. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι για την αξιολόγηση ενός πολίτη πρέπει να εξετάζονται και η εξωτερική του εμφάνιση και η προσφορά του στην πόλη.
5. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι πολίτες, παρόλο που αμελούν την εξωτερική τους εμφάνιση, έχουν ωφελήσει την πόλη.

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ιστορίαι §§2.42.2-4

Πρόκειται για απόσπασμα του Επιταφίου που εκφώνησε ο Περικλής το 431 π.Χ. για τους νεκρούς του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

15918

Νομίζω πως ο θάνατός τους και φανέρωσε και απαθανάτισε την ανδρεία τους. Αν σε άλλα φανερωθεί κανείς κάπως κατώτερος, όμως πεθαίνοντας για την πατρίδα αποκτά το δικαίωμα να κρίνεται μόνο για την παλικαριά του. Όλοι μαζί, στην κοινή τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο απ' ό,τι ίσως έβλαψε ο καθένας χωριστά στην ατομική του ζωή. Από τους γενναίους αυτούς κανείς, αν ήταν πλούσιος, δεν εδείλιασε για να σωθεί και να εξακολουθήσει να χαίρεται τον πλούτο του, κανείς, αν ήταν φτωχός, δεν προσπάθησε ν' αποφύγει την συμφορά για να έχει την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής. Λογαριάζοντας πως ανώτερο απ' όλα είναι να τιμωρήσουν τον εχθρό και πως απ' όλους τους κινδύνους αυτός τον οποίο αντίκριζαν ήταν ο ενδοξότερος, τον αντιμετώπισαν για να εκδικηθούν τους πολεμίους. Μη ξέροντας αν θα επιτύχουν, βασίστηκαν στην ελπίδα, στην μάχη, όμως, απάνω δεν στηρίχθηκαν παρά στον εαυτό τους, για να πολεμήσουν. Προτίμησαν ν' αντισταθούν και να πεθάνουν παρά να δειλιάσουν και να ζήσουν κι απόφυγαν έτσι την ντροπή της καταλαλιάς, θυσιάζοντας την ζωή τους για το έργο που είχαν αναλάβει. Η στιγμή που τους βρήκε το χτύπημα της μοίρας δεν ήταν γι' αυτούς στιγμή φόβου, αλλά δόξας.

Μτφρ. Άγγ. Βλάχος

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **χρόνον, πρώτων, κοινόν, ἄξιον, μικρόν.**

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§45.4-48

(έκδ. του Albini, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτό ο απολογούμενος ισχυρίζεται ότι σε μία από τις διαμάχες του με τον Σίμωνα για τη διεκδίκηση του Θεοδότου ο Σίμων τραυματίστηκε και γι' αυτό τον έσυρε στο δικαστήριο. Από την πλευρά του ο κατηγορούμενος προσπαθώντας να πείσει τους δικαστές για την αθωότητά του, τους υπενθυμίζει τον πρότερο έντιμο βίο του και ζητά την επιείκειά τους.

Ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμάχετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπεν αὐτόν, καὶ πανστρατιᾷ τῶν πολιτῶν ἐξεληθόντων, δόξας ἀκοσμότατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη. Ἐχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ

15918

νόμιμόν ἐστίν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοι εἰσιν οἱ βία εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες, οὗτοι οἱ βία ἐκ τῆς ὁδοῦ συναρπάζοντες ἡμᾶς. Ἴν ὑμεῖς μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μὴ <με> περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λητουργίας ληητούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδεὶς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν· ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθείην, οὐ μόνον εἶ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

τύπτω: χτυπῶ

ἐκκηρύττομαι: εξορίζω με δημόσια προκήρυξη

περιορῶ: επιτρέπω, ανέχομαι, παραβλέπω

ἐκπίπτω: εξορίζομαι

ἡ λητουργία: ἡ λειτουργία, ἡ οικονομική υποχρέωση των πλουσιότερων Αθηναίων προς την πόλη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ἴν ὑμεῖς μεμνημένοι ... εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι**».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

Ἐν Κορίνθῳ: εἶναι ΣΤΟ

ὑπὸ τῶν στρατηγῶν: εἶναι ΣΤΟ

περὶ τούτου: εἶναι ΣΤΟ

ἐκ τῆς πατρίδος: εἶναι ΣΤΟ

ὑπὲρ ἧς: εἶναι ΣΤΟ

εἰς ἀγῶνας: εἶναι ΣΤΟ

(μονάδες 6)

β. «**ὥστε δικαίως ... ἀγῶνας καταστῆναι**»: Να διακρίνετε ως προς το εἶδος τους τις προτάσεις της ημιπεριόδου (κύριες-δευτερεύουσες, εἶδος δευτερευουσών) (μονάδες 4).

Μονάδες 10

15918-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

A1.

1. – Λ: *μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν.*
2. – Σ: *τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει*
3. – Λ: *Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα*
4. – Λ: *ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν.*
5. – Σ: *ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.*

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, Ἱστορίαι §§2.42.2-4

Επισήμανση: Στο συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο η ανδρεία στο πεδίο της μάχης και η θυσία για χάρη της πατρίδας, για χάρη του συνόλου, εξουδετερώνουν όλα τα ελαττώματα και τα τυχόν ατοπήματα των πολεμιστών. Το κείμενο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί προκειμένου να υπογραμμιστεί η σημασία των έργων ως κριτηρίου αξιολόγησης των πολιτών. Τα έργα μόνον μπορούν να βλάψουν ή να ωφελήσουν το κοινωνικό σύνολο.

B4. χρονοδιάγραμμα, χρονόμετρο, χρονοβόρος – πρωτοπόρος, πρωτοφανής, πρωταίτιος – κοινοβούλιο, κοινόβιο, κοινόχρηστος – αξιοκρατία, αξιοπρεπής, αξιότιμος – μικροπρέπεια, μικρογραφία, μικρόσωμος.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§45.4-48

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Στην Κόρινθο δηλαδή, επειδή έφθασε μετά από τη μάχη προς τους εχθρούς και την εκστρατεία στην Κορώνεια ήλθε σε ρήξη με τον ταξίαρχο Λάχη και τον χτύπησε· όλοι οι πολίτες είχαν συμμετάσχει στην εκστρατεία, και μόνος αυτός από όλους τους Αθηναίους, επειδή θεωρήθηκε πολύ απείθαρχος και σκληροτράχηλος, εκδιώχθηκε από τις τάξεις του στρατού με δημόσια προκήρυξη κατόπιν διαταγής των στρατηγών.

Θα μπορούσα να πω και άλλα για αυτόν, αλλά επειδή δεν είναι νόμιμο να μιλώ

Στην Κόρινθο δηλαδή, όταν (ο Σίμωνας) ήρθε καθυστερημένος μετά τη μάχη προς τους εχθρούς και μετά την εκστρατεία στην Κορώνεια, πιάστηκε στα χέρια με τον ταξίαρχο Λάχη και τον χτυπούσε και, αν και συμμετείχαν στην εκστρατεία όλοι οι πολίτες, επειδή φάνηκε ότι είναι πάρα πολύ απείθαρχος και πανούργος, μόνος αυτός από όλους τους Αθηναίους εξορίστηκε με δημόσια προκήρυξη από τους στρατηγούς.

Θα μπορούσα να πω και πολλά άλλα γι' αυτόν αλλά, επειδή δεν είναι νόμιμο να μιλά κανείς μπροστά σας για άσχετα ζητήματα, να

15918-Λύση

ενώπιόν σας για ζητήματα έξω από την υπόθεση, εκείνο μόνο να έχετε κατά νου· αυτοί είναι που μπήκαν διά της βίας στο σπίτι μου, αυτοί είναι εκείνοι που μας κατεδίωξαν, αυτοί είναι εκείνοι που μας έπιασαν και έξω στο δρόμο μας έσυραν διά της βίας. Όλα αυτά εσείς αναλογιζόμενοι να κρίνετε με την ψήφο σας κατά τρόπο δίκαιο και να μην ανεχτείτε να με δείτε άδικα να εκδιώκομαι από την πατρίδα, για την οποία εγώ εκτέθηκα σε πολλούς κινδύνους, ανέλαβα και εξετέλεσα τόσες λειτουργίες και στην οποία δεν έγινα αιτία κανενός κακού, αντίθετα αίτιος πολλών αγαθών, όπως οι πρόγονοί μου. Ωστε δίκαια θα αξίωνα την ευσπλαχνία σας, καθώς και των άλλων συμπολιτών μου, προς εμένα, όχι μόνον αν πάθω κάτι από όσα θέλει ο Σίμων, αλλά και γιατί αναγκάστηκα για τέτοιου είδους ζητήματα να εμπλακώ σε παρόμοια δίκη.

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939]. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική.

σκεφτείτε τα εξής: Αυτοί είναι εκείνοι που βία μπήκαν στο σπίτι μας, αυτοί που (μας) κυνήγησαν, αυτοί που με τη βία μάς άρπαζαν από το δρόμο. Αυτά αναλογιζόμενοι, να ψηφίσετε τα δίκαια και να μην επιτρέψετε να εξορισθώ άδικα από την πατρίδα, για την υπεράσπιση της οποίας εγώ έχω διατρέξει προσωπικά πολλούς κινδύνους και είχα συμμετοχή σε πολλές λειτουργίες (έκτακτους φόρους) και δεν έχω γίνει η αιτία κανενός κακού σ' αυτή (την πόλη), ούτε και κανείς από τους προγόνους μου, αλλά αντίθετα γίναμε αίτιοι για πολλές ευεργεσίες. Επομένως, δίκαια θα με λυπηθείτε εσείς και οι άλλοι, όχι μόνο αν τυχόν πάθω κάτι απ' όσα θέλει ο Σίμωνας, αλλά και επειδή αναγκάστηκα από τέτοια περιστατικά να οδηγηθώ σε τέτοιους (δικαστικούς) αγώνες.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης. 2004.

Γ4.

α.

Ἐν Κορίνθῳ: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει (στάση σε) τόπο στο ρήμα *ἐμάχετο*.

ὑπὸ τῶν στρατηγῶν: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα *ἐξεκηρύχθη*.

περὶ τούτου: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς στο απαρέμφατο *εἶπεῖν*.

15918-Λύση

ἐκ τῆς πατρίδος: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο (την από τόπου κίνηση) στη μετοχή *ἐκπεσόντα*.

ὑπὲρ ἧς: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της υπεράσπισης στο ρήμα *κεκινδύνευκα*.

εἰς ἀγῶνας: είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει κατάσταση στο απαρέμφατο *καταστήναι*.

β.

ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθείην: Κύρια πρόταση

(οὐ μόνον) εἴ τι πάθοιμι: Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση (υποθετικής αιτιολογίας)

ὣν Σίμων βούλεται: Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική πρόταση

(ἀλλὰ καὶ) ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστήναι:

Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση (αντικειμενικής αιτιολογίας).

αἰμιπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15921

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθη πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Ποιες στρατιωτικές υποχρεώσεις εκπλήρωσε ο Μαντίθεος και με ποιον τρόπο; (μονάδες 8)

β. «...τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «ἐκ τῶν τοιούτων»; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτικὴ Φιλοσοφία, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της Πρακτικῆς Φιλοσοφίας περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, ὅπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «Το Βήμα», που αναφέρονται, άμεσα η έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο

15921

ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' ΓΕ.Λ.

B4. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του απαρεμφάτου **σκοπεῖν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Πρώτα να και μετά να μιλάς!
- Καθόταν σε μια γωνιά και δεν μιλούσε.
- Στον πόλεμο υπηρέτησε ως ελεύθερος
- Η είναι ολυμπιακό άθλημα.
- να εγκατασταθώ στην Αγγλία μόνιμα.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Άπομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Στα Άπομνημονεύματα ο Ξενοφών επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του Σωκράτη και να παραθέσει μια σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Ανάμεσα στις συζητήσεις που παρατίθενται, είναι και εκείνη με τον σοφιστή Αντιφώντα.

Ὁ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὦμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίνεσθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέσαι. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνειε· σῖτά τε σιτῆ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Αντιφῶν,

15921

ὕπειληφέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡ Σώκρατες, ... καὶ ἦδιον ποιεῖ ζῆν».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

<i>εὐδαιμονεστέρους:</i>	εἶναι	στο
<i>ἀχίτων:</i>	εἶναι	στο
<i>ᾶ:</i>	εἶναι	στο
<i>ἐαυτῶν:</i>	εἶναι	στο
<i>μοι:</i>	εἶναι	στο
<i>ἢ ζῆν:</i>	εἶναι	στο

(μονάδες 6)

β. «Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἐαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι». Ο Αντιφών απευθυνόμενος στον Σωκράτη διατυπώνει έναν υποθετικό λόγο. Να διακρίνετε την υπόθεση από την απόδοση. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15921-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

A1.

α. Ο Μαντίθεος, σύμφωνα με τα όσα ισχυρίζεται, δεν παραμέλησε καμία απ' τις υπόλοιπες εκστρατείες και φυλάξεις φρουρίων (οχυρών θέσεων) μέχρι τώρα, ενώ επιπλέον διαβεβαιώνει ότι πάντοτε εκστράτευε με τους πρώτους, αλλά αποχωρούσε με τους τελευταίους δείχνοντας απόλυτη συνέπεια ως προς τις στρατιωτικές υποχρεώσεις του.

β. Ο Μαντίθεος με τη φράση «*ἐκ τῶν τοιούτων*» αναφέρεται στην άψογη εκτέλεση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων (*Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν ... , μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν.*)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτική Φιλοσοφία, σ. 206

Επισήμανση: Το συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο επισημαίνει την έμφαση που δίνουμε μέχρι και σήμερα στην εξωτερική εμφάνιση θεωρώντας τη στοιχείο της προσωπικότητάς μας. Έτσι, το κείμενο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί προκειμένου να αναδειχθεί η διαχρονική σημασία του «φαίνεσθαι» στην καθημερινή πρακτική των ανθρώπων (από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας).

B4. σκέφτεσαι, σκεπτικός/ή, σκοπευτής, σκοποβολή, σκοπεύω (σκέπτομαι).

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις:

Ω Σωκράτη, εγώ μεν ενόμιζον ότι οι φιλοσοφούντες πρέπει να γίνονται ευτυχέστεροι (από τους άλλους ανθρώπους ή αφ' ό,τι είναι), συ δε μου φαίνεσαι ότι έχεις απολαύσει τα αντίθετα απ' εκείνα, που δίδει η φιλοσοφία. Ζης π.χ. τοιουτοτρόπως, όπως δεν θα υπέμενε κανείς δούλος υπό τον κύριόν του· και τροφάς τρώγεις και ποτά πίνεις τα χειρότερα και φορείς ένδυμα όχι μόνον ευτελές, αλλά και το ίδιο και τον χειμώνα και το θέρος, και μένεις διηνεκώς ανυπόδητος και αχίτων. Και όμως δεν λαμβάνεις χρήματα τουλάχιστον, τα οποία,

Ω Σωκράτη, εγώ νόμιζα ότι έπρεπε οι φιλόσοφοι να γίνονται ευτυχέστεροι· εσύ όμως νομίζω ότι έχεις απολαύσει από την φιλοσοφία τα αντίθετα. Διότι πράγματι ζεις όπως δεν θα υπέμενε κανείς δούλος να ζει έτσι υπό τον κύριόν του· και τροφές τρως και ποτά πίνεις τα ευτελέστατα και ιμάτιο ενδύεσαι όχι μόνον ευτελές, αλλά και το ίδιο και το καλοκαίρι και τον χειμώνα και διαρκώς είσαι ανυπόδητος και άνευ χιτώνος. Επιπλέον δε και χρήματα δεν λαμβάνεις, τα οποία και όταν τα αποκτούμε μας ευχαριστούν κι όταν τα

15921-Λύση

και όταν τα αποκτούμεν, μας ευφραίνουν και, όταν τα έχωμεν, μας κάμνουν να ζώμεν και με περισσοτέραν άνεσιν και ευχαριστότερον. Εάν λοιπόν καθώς και εις τα άλλα έργα οι διδάσκαλοι τους μαθητάς των τους αποδεικνύουν μιμητάς των, ούτω και συ τους μαθητάς σου θα καταντήσης, νόμιζε ότι είσαι διδάσκαλος της δυστυχίας. Και ο Σωκράτης εις αυτά είπε. Μου φαίνεσαι, ω Αντιφών, ότι συ έχεις νομίσει, ότι εγώ ζω τόσον θλιβερά, ώστε έχω την πεποίθησιν, ότι συ μάλλον θα προετίμας ν' αποθάνης παρά να ζης καθώς εγώ.

Μτφρ. Κ. Βάρναλης. [1939] χ.χ. [Εδώ διατηρείται η σύνταξη και η ορθογραφία του πρωτοτύπου]

Γ4.

α.

εὐδαιμονεστέρους: είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο *τούς φιλοσοφοῦντας* (του απαρεμφάτου *γίνεσθαι*).

ἀχίτων: είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο *σύ* του ρήματος *διατελεῖς*.

ἄ: είναι υποκείμενο στα ρήματα *εὐφραίνει* και *ποιεῖ*.

ἐαυτῶν: είναι ετερόπτωτος προσδιορισμός (γενική αντικειμενική) στο *μιμητάς*.

μοι: είναι δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου στο ρήμα *Δοκεῖς*.

ἢ ζῆν: είναι β' όρος σύγκρισης από το (επίρρημα συγκριτικού βαθμού) *μᾶλλον*.

β.

Υπόθεση: *Εἰ οὔτω καὶ σύ τούς συνόντας διαθήσεις,*

Απόδοση: *νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι.*

έχουμε ήδη αποκτήσει, μας κάνουν να ζούμε και πιο ελεύθερα και πιο ευχάριστα.

Εάν λοιπόν, όπως οι δάσκαλοι των άλλων έργων αποδεικνύουν τους μαθητές τους μιμητές τους, έτσι και εσύ θα καταστήσεις τους μαθητές σου μιμητές του εαυτού σου, γνώριζε ότι είσαι δάσκαλος δυστυχίας. Και ο Σωκράτης απάντησε σε αυτά: Νομίζω, Αντιφώντα, ότι έχεις σχηματίσει τη γνώμη ότι εγώ ζω τόσον ανιαρά, ώστε είμαι πεπεισμένος ότι θα προτιμούσες να πεθάνεις μάλλον παρά να ζεις όπως εγώ.

Μτφρ. Ε.Γ. Παντελάκης. 1937. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική.

αληθινότητας

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17211

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο Μαντίθεος για την εξωτερική εμφάνιση ως κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη; Να το αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§16-17

Ὅχι πολλές ἡμέρες ἀργότερα μετὰ τα γεγονότα αὐτά, ὅταν εἶχαν καταληφθεῖ στην Κόρινθο οχυρές θέσεις, ὥστε να μην μποροῦν να περάσουν οἱ ἐχθροί, αποφάσισαν οἱ επικεφαλῆς να ἀποσπάσουν κάποια τμήματα που θα ἐσπευδαν να βοηθήσουν, ἐπειδὴ ο Αἰγισίλαος εἶχε εἰσβάλει στη Βοιωτία. Τότε, ἐνῶ ὅλους τοὺς εἶχε καταλάβει πανικός (με το δίκιο τοὺς, μέλη της βουλῆς — γιατί ἦταν τρομερό να ἔχουν σωθεῖ μόλις και μετὰ βίας πρὶν ἀπὸ λίγο και να ἀντιμετωπίσουν ἄλλο κίνδυνο), ἐγὼ παρουσιάστηκα στον ταξίαρχο και του ζήτησα να στείλει χωρὶς κλήρωση το δικό μας τμήμα. Συνεπῶς, ἀν κάποιοι ἀπὸ σας ἐξοργίζονται με αὐτοὺς που θέλουν να διαχειρίζονται τὶς τύχες της πόλης, δραπετεύουν ὅμως ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες, δεν θα εἶχαν δικαίως αὐτὴ τὴ γνώμη για το πρόσωπό μου. Γιατί ὄχι μόνο ἐκτελοῦσα με ζήλο τὶς διαταγές, ἀλλὰ τολμοῦσα και να ἀντιμετωπίζω τοὺς κινδύνους. Και αὐτά τα ἔκανα ὄχι ἐπειδὴ πίστευα ὅτι δεν εἶναι τρομερό να πολεμᾶει κανεὶς με τοὺς Λακεδαιμόνιοις, ἀλλὰ για να ἔχετε εσεῖς, με βάση αὐτά, θετικότερη γνώμη για μένα, ἀν κάποτε με ἐνέπλεκαν ἀδίκως σε δικαστικό ἀγῶνα, και για να βρω το δίκιο μου. Ἀνεβείτε, παρακαλῶ, στο βῆμα οἱ μάρτυρες γι' αὐτά.

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **ἀπελείφθην, βλάπτει, ὠφελείσθε, φιλεῖν, εἰργασμένοι.**

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἰσοκράτης, *Ἀρχίδαμος* §§11.4-13

(έκδ. των G. Mathieu & É. Brémond, Παρίσι: Les Belles Lettres, 1938, ανατ. 1967)

Το 366 π.Χ. η Σπάρτη οδηγήθηκε σε πολιτική απομόνωση, καθώς οι Πελοποννήσιοι σύμμαχοί της υπέγραψαν συνθήκη ειρήνης με τους Θηβαίους. Με αυτήν αναγνωριζόταν η ανεξαρτησία της Μεσσήνης, γεγονός που αποτελούσε τεράστιο πλήγμα για τα σπαρτιατικά συμφέροντα. Ο Ισοκράτης, που επιδίωκε να μην ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η Θήβα, παρουσιάζει τον Αρχίδαμο να τοποθετείται αρνητικά απέναντι σε αυτήν την εξέλιξη και να προσπαθεί να τονώσει το ηθικό των συμπατριωτών του.

Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαιμόνι συμφορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέ ποτ' ἂν εὐρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καὶ τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν ὥστε, πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσήνης οὐκ οἴονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρῆσαι, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπαπειλοῦσιν, ὡς εἰ μὴ ταῦτα συγχωρήσομεν ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην κατὰ σφᾶς αὐτούς.

ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας: αφού αρνήθηκαν τη δική μας φιλία

τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν: τόσο μεγάλη δειλία μας έχουν καταλογίσει

συγχωρήσομεν: θα συμφωνήσουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ... εὐρεῖν ἠδυνήθησαν».

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

τάς αὐτῶν: είναι στο

ποιήσοντες: είναι στο

ἀνανδρίαν: είναι στο

κινδυνεύειν: είναι στο

παραχωρήσαι: είναι στο

ταῦτα: είναι στο

(μονάδες 6)

β. «*τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν*». Να διακρίνετε τις προτάσεις στο απόσπασμα που σας δίνεται (μονάδες 2) και να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους (μονάδες 2).

Μονάδες 10

αἰμιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17211-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Υπέρ Μαντιθέου* §§18-19

A1.

Ο Μαντίθεος καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι πολίτες δεν πρέπει να κρίνονται σύμφωνα με την εξωτερική τους εμφάνιση αλλά σύμφωνα με τα έργα τους. Ο Μαντίθεος επισημαίνει ότι πολλοί από αυτούς που εμφανίζονται με υποδειγματική συμπεριφορά και εμφάνιση, προκάλεσαν μεγάλες συμφορές στην πόλη. Αντίθετα, άλλοι που δεν είχαν την αντίστοιχη εμφάνιση ή συμπεριφορά έχουν συνεισφέρει στο κοινό καλό.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, *Υπέρ Μαντιθέου* §§16-17

Επισήμανση: Στο συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο από τον *Υπέρ Μαντιθέου* λόγο ο ομιλητής επισημαίνει με αναλυτικό τρόπο πώς διακινδυνεύοντας τη ζωή του εναντίον των εχθρών ωφέλησε ολόκληρη την πόλη. Κοινό στοιχείο, λοιπόν, στα δύο κείμενα είναι οι αναφορές του Μαντίθεου για την άψογη εκτέλεση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων και την αποδεδειγμένη ωφέλεια που προκύπτει για την πόλη. Πρόκειται για στοιχεία ιδιαιτέρως ευνοϊκά για τον ίδιο σε περίπτωση που εμπλεκόταν σε δικαστική διαμάχη.

B4.

λειψός, ελλειμματικός, αδιάλειπτος – βλαβερός, επιβλαβής, βλαπτικός – ωφέλιμος, ανώφελος, κοινωφελής – φιλικός, φιλόφρων, φιλόφρων – εργατικός, εργασιμος, ακατέργαστος.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ίσοκράτης, *Αρχίδαμος* §§11.4-13

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Γιατί εκείνοι, μόλις απαρνήθηκαν τη δική μας φιλία, κατέστρεψαν τις δικές τους πόλεις, αφού τις βύθισαν σε εμφύλιες διαμάχες και σφαγές και σε ολέθριες μορφές διακυβέρνησης, ενώ αυτοί έρχονται εδώ για να μας βλάψουν. Τη δόξα δηλαδή, που μας κληροδότησαν οι πρόγονοι, αφού την απέκτησαν με πολλούς κινδύνους κατά τη διάρκεια των επτακοσίων χρόνων, προσπαθούν να σας πείσουν να την απαρνηθείτε μέσα σε λίγο

Γιατί εκείνοι, αφού παραιτήθηκαν από τη φιλία μας, κατέστρεψαν τις πόλεις τους, αφού τις έριξαν σε εμφύλιες στάσεις και σφαγές και κακές κυβερνήσεις· αυτοί όμως θα κάνουν κακό σε μας· διότι την υπόληψη την οποία μας άφησαν οι πρόγονοί μας, αφού απέκτησαν με κινδύνους σε διάστημα επτακοσίων ετών, αυτή προσπαθούν να σας πείσουν να στερηθείτε σε λίγο χρονικό διάστημα· από αυτή τη στέρηση ποτέ δεν θα μπορούσαν να βρουν δυστυχία περισσότερο

18908

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὅστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Ποιες στρατιωτικές υποχρεώσεις εκπλήρωσε ο Μαντίθεος και με ποιον τρόπο; (μονάδες 8)

β. «...τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν»: Σε τι ακριβῶς αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση «ἐκ τῶν τοιούτων»; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§16-17

Ὅχι πολλές ἡμέρες ἀργότερα μετὰ τα γεγονότα αὐτά, ὅταν εἶχαν καταληφθεῖ στην Κόρινθο οχυρές θέσεις, ὥστε να μην μποροῦν να περάσουν οι εχθροί, αποφάσισαν οι επικεφαλῆς να αποσπάσουν κάποια τμήματα που θα ἐσπευδαν να βοηθήσουν, επειδὴ ο Αγησίλαος εἶχε εἰσβάλει στη Βοιωτία. Τότε, ἐνῶ ὅλους τους εἶχε καταλάβει πανικός (με το δίκιο τους, μέλη της βουλῆς — γιατί ἦταν τρομερό να ἔχουν σωθεῖ μόλις και μετὰ βίας πριν ἀπὸ λίγο και να ἀντιμετωπίσουν ἄλλο κίνδυνο), ἐγὼ παρουσιάστηκα στον ταξίαρχο και του ζήτησα να στείλει χωρὶς κλήρωση το δικό μας τμήμα. Συνεπῶς, ἀν κάποιιοι ἀπὸ σας ἐξοργίζονται με αὐτοὺς που θέλουν να διαχειρίζονται τις τύχες της πόλης, δραπετεύουν ὁμως ἀπὸ τους ἀγῶνες, δεν θα εἶχαν δικαίως αὐτὴ τη γνώμη για το πρόσωπό μου. Γιατί ὄχι μόνο ἐκτελοῦσα με ζήλο τις διαταγές, ἀλλὰ τολμούσα και να ἀντιμετωπίζω τους κινδύνους. Και αὐτά τα ἔκανα ὄχι επειδὴ πίστευα ὅτι δεν εἶναι τρομερό να πολεμᾶει κανεὶς με τους Λακεδαιμόνιοις, ἀλλὰ για να ἔχετε

18908

εσείς, με βάση αυτά, θετικότερη γνώμη για μένα, αν κάποτε με ενέπλεκαν αδίκως σε δικαστικό αγώνα, και για να βρω το δίκιο μου. Ανεβείτε, παρακαλώ, στο βήμα οι μάρτυρες γι' αυτά.

Μτφρ. Επιστημονική Ομάδα

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **λιποθυμία, χρέος, τηλεσκόπιο, επόπτης, προγονικός.**

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§45.4-48

(έκδ. του Albin, U. Φλωρεντία: Sansoni, 1955)

Στον λόγο αυτό ο απολογούμενος ισχυρίζεται ότι σε μία από τις διαμάχες του με τον Σίμωνα για τη διεκδίκηση του Θεοδότου ο Σίμων τραυματίστηκε και γι' αυτό τον έσυρε στο δικαστήριο. Από την πλευρά του ο κατηγορούμενος προσπαθώντας να πείσει τους δικαστές για την αθωότητά του, τους υπενθυμίζει τον πρότερο έντιμο βίο του και ζητά την επιείκειά τους.

Ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμάχετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπεν αὐτόν, καὶ πανστρατιᾶ τῶν πολιτῶν ἐξεληθόντων, δόξας ἀκοσμότατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη. Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοί εἰσιν οἱ βία εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες, οὗτοι οἱ βία ἐκ τῆς ὁδοῦ συναρπάζοντες ἡμᾶς. Ἵν ὑμεῖς μεμνημένοι τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μὴ <με> περιίδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα καὶ πολλὰς λητουργίας λελητούργηκα, καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδεὶς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν· ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεηθείην, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

τύπτω: χτυπώ

ἐκκηρύττομαι: εξορίζω με δημόσια προκήρυξη

18908

περιορῶ: επιτρέπω, ανέχομαι, παραβλέπω

ἐκπίπτω: εξορίζομαι

ἡ λειτουργία: η λειτουργία, η οικονομική υποχρέωση των πλουσιότερων Αθηναίων προς την πόλη

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἴν ὑμεῖς μεμνημένοι ... εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστήναι*».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να γράψετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων/ρηματικών τύπων του κειμένου: *ἐξελθόντων, εἰπεῖν, νόμιμόν ἐστιν, μεμνημένοι, ἐλεηθεῖν, βούλεται*.

(μονάδες 6)

β. «*Ἐχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκείνο ἐνθυμεῖσθε*»: Στην παραπάνω ημιπερίοδο να διακρίνετε τις επιμέρους προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

αἰμιπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18908-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

A1.

α. Ο Μαντίθεος, σύμφωνα με τα όσα ισχυρίζεται, δεν παραμέλησε καμία απ' τις υπόλοιπες εκστρατείες και φυλάξεις φρουρίων (οχυρών θέσεων) μέχρι τώρα, ενώ επιπλέον διαβεβαιώνει ότι πάντοτε εκστράτευε με τους πρώτους, αλλά αποχωρούσε με τους τελευταίους δείχνοντας απόλυτη συνέπεια ως προς τις στρατιωτικές υποχρεώσεις του.

β. Ο Μαντίθεος με τη φράση «*ἐκ τῶν τοιούτων*» αναφέρεται στην άψογη εκτέλεση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων (*Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν ... ,μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν.*)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§16-17

Επισήμανση: Στο συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο από τον Ὑπὲρ Μαντιθέου λόγο ο ομιλητής επισημαίνει με αναλυτικό τρόπο πώς διακινδυνεύοντας τη ζωή του εναντίον των εχθρών ωφέλησε ολόκληρη την πόλη. Κοινό στοιχείο, λοιπόν, στα δύο κείμενα είναι οι αναφορές του Μαντιθέου για την άψογη εκτέλεση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων και την αποδεδειγμένη ωφέλεια που προκύπτει για την πόλη. Πρόκειται για στοιχεία ιδιαίτερως ευνοϊκά για τον ίδιο σε περίπτωση που εμπλεκόταν σε δικαστική διαμάχη.

B4.

ἀπελείφθην, χρή, σκοπεῖν, ὄψεως, γεγονάσιν

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία §§45.4-48

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Στην Κόρινθο δηλαδή, επειδή έφθασε μετά από τη μάχη προς τους εχθρούς και την εκστρατεία στην Κορώνεια ήλθε σε ρήξη με τον ταξίαρχο Λάχη και τον χτύπησε· όλοι οι πολίτες είχαν συμμετάσχει στην εκστρατεία, και μόνος αυτός από όλους τους Αθηναίους, επειδή θεωρήθηκε πολύ απείθαρχος και σκληροτράχηλος, εκδιώχθηκε από τις τάξεις του στρατού με δημόσια προκήρυξη κατόπιν διαταγής των στρατηγών.

Στην Κόρινθο δηλαδή, όταν (ο Σίμωνας) ήρθε καθυστερημένος μετά τη μάχη προς τους εχθρούς και μετά την εκστρατεία στην Κορώνεια, πιάστηκε στα χέρια με τον ταξίαρχο Λάχη και τον χτυπούσε και, αν και συμμετείχαν στην εκστρατεία όλοι οι πολίτες, επειδή φάνηκε ότι είναι πάρα πολύ απείθαρχος και πανούργος, μόνος αυτός από όλους τους Αθηναίους εξορίστηκε με δημόσια προκήρυξη από τους στρατηγούς.

18908-Λύση

Θα μπορούσα να πω και άλλα για αυτόν, αλλά επειδή δεν είναι νόμιμο να μιλώ ενώπιόν σας για ζητήματα έξω από την υπόθεση, εκείνο μόνο να έχετε κατά νου· αυτοί είναι που μπήκαν διά της βίας στο σπίτι μου, αυτοί είναι εκείνοι που μας κατεδίωξαν, αυτοί είναι εκείνοι που μας έπιασαν και έξω στο δρόμο μας έσυραν διά της βίας. Όλα αυτά εσείς αναλογιζόμενοι να κρίνετε με την ψήφο σας κατά τρόπο δίκαιο και να μην ανεχτείτε να με δείτε άδικα να εκδιώκομαι από την πατρίδα, για την οποία εγώ εκτέθηκα σε πολλούς κινδύνους, ανέλαβα και εξετέλεσα τόσες λειτουργίες και στην οποία δεν έγινα αιτία κανενός κακού, αντίθετα αίτιος πολλών αγαθών, όπως οι πρόγονοί μου. Όστε δίκαια θα αξιώνα την ευσπλαχνία σας, καθώς και των άλλων συμπολιτών μου, προς εμένα, όχι μόνον αν πάθω κάτι από όσα θέλει ο Σίμων, αλλά και γιατί αναγκάστηκα για τέτοιου είδους ζητήματα να εμπλακώ σε παρόμοια δίκη.

Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939]. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική.

Θα μπορούσα να πω και πολλά άλλα γι' αυτόν αλλά, επειδή δεν είναι νόμιμο να μιλά κανείς μπροστά σας για άσχετα ζητήματα, να σκεφτείτε τα εξής: Αυτοί είναι εκείνοι που βία μπήκαν στο σπίτι μας, αυτοί που (μας) κυνήγησαν, αυτοί που με τη βία μάς άρπαζαν από το δρόμο. Αυτά αναλογιζόμενοι, να ψηφίσετε τα δίκαια και να μην επιτρέψετε να εξορισθώ άδικα από την πατρίδα, για την υπεράσπιση της οποίας εγώ έχω διατρέξει προσωπικά πολλούς κινδύνους και είχα συμμετοχή σε πολλές λειτουργίες (έκτακτους φόρους) και δεν έχω γίνει η αιτία κανενός κακού σ' αυτή (την πόλη), ούτε και κανείς από τους προγόνους μου, αλλά αντίθετα γίναμε αίτιοι για πολλές ευεργεσίες. Επομένως, δίκαια θα με λυπηθείτε εσείς και οι άλλοι, όχι μόνο αν τυχόν πάθω κάτι απ' όσα θέλει ο Σίμωνας, αλλά και επειδή αναγκάστηκα από τέτοια περιστατικά να οδηγηθώ σε τέτοιους (δικαστικούς) αγώνες.

Μτφρ. Γ.Α. Ράπτης. 2004.

Γ4.

α.

τῶν πολιτῶν: υποκείμενο στη μετοχή *ἐξελθόντων*

ἐγώ (εννοείται): υποκείμενο στο απαρέμφατο *εἰπεῖν* (ταυτοπροσωπία)

λέγειν: υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *νόμιμόν ἐστίν*

ὁμειῖς: υποκείμενο στη μετοχή *μεμνημένοι*

18908-Λύση

ἐγώ (εννοείται): υποκείμενο στο ρήμα *ἐλεηθείην*

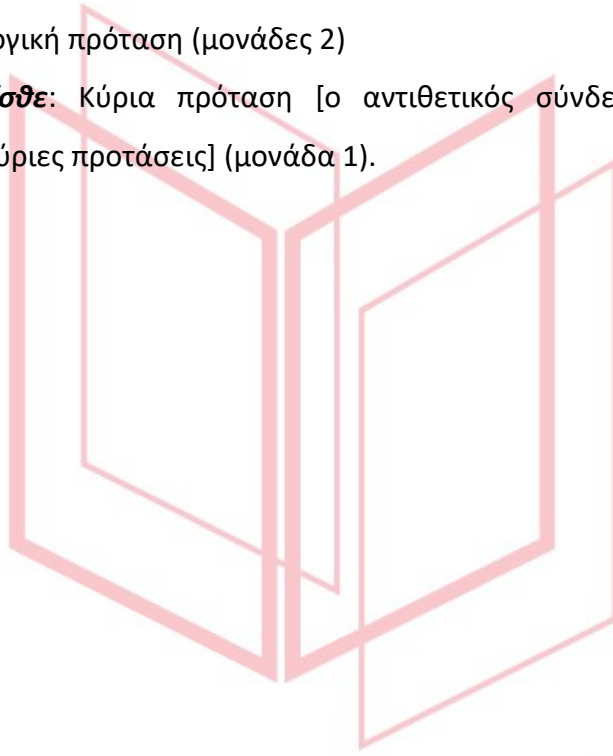
Σίμων: υποκείμενο στο ρήμα *βούλεται*

β.

Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου: Κύρια πρόταση (μονάδα 1)

ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν: Δευτερεύουσα (επιρρηματική) αιτιολογική πρόταση (μονάδες 2)

ἀλλ' ἐκεῖνο ἐνθυμείσθε: Κύρια πρόταση [ο αντιθετικός σύνδεσμος *ἀλλ(ά)* συνδέει παρατακτικά τις δύο κύριες προτάσεις] (μονάδα 1).

αἰμιπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18909

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθη πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὅστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Μαντίθεος παραδέχεται ότι αποχωρούσε πρώτος από τις εκστρατείες.
2. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι το να έχει κάποιος μακριά μαλλιά δεν βλάπτει ούτε τις αρχές της πόλης ούτε τους απλούς πολίτες.
3. Ο Μαντίθεος δικαιολογεί τους βουλευτές που αισθάνονται συμπάθεια ή αντιπάθεια για κάποιον εξαιτίας της εξωτερικής του εμφάνισης.
4. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι για την αξιολόγηση ενός πολίτη πρέπει να εξετάζονται και η εξωτερική του εμφάνιση και η προσφορά του στην πόλη.
5. Ο Μαντίθεος αναφέρει ότι κάποιοι πολίτες, παρόλο που αμελούν την εξωτερική τους εμφάνιση, έχουν ωφελήσει την πόλη.

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ε.Π. Παπανούτσος, *Πρακτική Φιλοσοφία*, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της *Πρακτικής Φιλοσοφίας* περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, όπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος

18909

περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «*Το Βήμα*», που αναφέρονται, άμεσα η έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' ΓΕ.Λ.

B4. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου: **στρατειῶν, διατετέλεκα, ποιούμενος, κινδυνεύειν, ὄψεως.**

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἴσοκράτης, *Αρχίδαμος* §§11.4-13

(έκδ. των G. Mathieu & É. Brémond, Παρίσι: Les Belles Lettres, 1938, ανατ. 1967)
Το 366 π.Χ. η Σπάρτη οδηγήθηκε σε πολιτική απομόνωση, καθώς οι Πελοποννήσιοι σύμμαχοί της υπέγραψαν συνθήκη ειρήνης με τους Θηβαίους. Με αυτήν αναγνωριζόταν η ανεξαρτησία της Μεσσηνίας, γεγονός που αποτελούσε τεράστιο πλήγμα για τα σπαρτιατικά συμφέροντα. Ο Ἴσοκράτης, που επιδίωκε να μην ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η Θήβα, παρουσιάζει τον Αρχίδαμο να τοποθετείται αρνητικά απέναντι σε αυτήν την εξέλιξη και να προσπαθεί να τονώσει το ηθικό των συμπατριωτών του.

18909

Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσιν κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πεῖθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαιμόνι συμφορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέποτε ἂν εὐρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καὶ τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν ὥστε, πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσηνίας οὐκ οἴονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρῆσαι, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπαπειλοῦσιν, ὡς εἰ μὴ ταῦτα συγχωρήσομεν ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην κατὰ σφᾶς αὐτούς.

ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας: αφού αρνήθηκαν τη δική μας φιλία

τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν: τόσο μεγάλη δειλία μας έχουν καταλογίσει

συγχωρήσομεν: θα συμφωνήσουμε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ... εὐρεῖν ἠδυνήθησαν».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να γράψετε το ζητούμενο στην παρένθεση για καθέναν από τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου.

- **κατέλιπον** (αντικείμενο/ αντικείμενα)
- **πεῖθουσιν** (αντικείμενο/ αντικείμενα)
- **πολεμεῖν** (υποκείμενο)
- **καρπῶνται** (υποκείμενο)

(μονάδες 6)

β. «ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρῆσαι»: Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση ως προς το είδος και τη συντακτική της λειτουργία (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής της στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας του ομιλητή (μονάδες 2).

Μονάδες 10

18909-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

A1.

1. – Λ: μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν.
2. – Σ: τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει
3. – Λ: Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα
4. – Λ: ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν·
5. – Σ: ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτικὴ Φιλοσοφία, σ. 206

Επισήμανση: Το συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο επισημαίνει την έμφαση που δίνουμε μέχρι και σήμερα στην εξωτερική εμφάνιση θεωρώντας τη στοιχείο της προσωπικότητάς μας. Έτσι, το κείμενο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί προκειμένου να αναδειχθεί η διαχρονική σημασία του «φαίνεσθαι» στην καθημερινή πρακτική των ανθρώπων (από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας).

B4.

εκστρατεία, επιστρατεύω, στρατηγός – εκτελώ, συντελεστής, υποτέλεια – προσποίηση, αρτοποιεῖο, χειροποίητος – επικινδυνότητα, ακίνδυνος, διακινδυνεύω – αυτοψία, επόπτης, καθρέφτης.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἴσοκράτης, Ἀρχίδαμος §§11.4-13

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Γιατί εκείνοι, μόλις απαρνήθηκαν τη δική μας φιλία, κατέστρεψαν τις δικές τους πόλεις, αφού τις βύθισαν σε εμφύλιες διαμάχες και σφαγές και σε ολέθριες μορφές διακυβέρνησης, ενώ αυτοί έρχονται εδώ για να μας βλάψουν. Τη δόξα δηλαδή, που μας κληροδότησαν οι πρόγονοι, αφού την απέκτησαν με πολλούς κινδύνους κατά τη διάρκεια των επτακοσίων χρόνων, προσπαθούν να σας πείσουν να την απαρνηθείτε μέσα σε λίγο χρόνο, απ' την οποία δεν θα μπορούσαν να

Γιατί εκείνοι, αφού παραιτήθηκαν από τη φιλία μας, κατέστρεψαν τις πόλεις τους, αφού τις έριξαν σε εμφύλιες στάσεις και σφαγές και κακές κυβερνήσεις· αυτοί όμως θα κάνουν κακό σε μας·διότι την υπόληψη την οποία μας άφησαν οι πρόγονοί μας, αφού απέκτησαν με κινδύνους σε διάστημα επτακοσίων ετών, αυτή προσπαθούν να σας πείσουν να στερηθείτε σε λίγο χρονικό διάστημα· από αυτή τη στέρηση ποτέ δεν θα μπορούσαν να βρουν δυστυχία περισσότερο ανάρμοστη για τη Λακεδαίμονα ούτε

18909-Λύση

βρουν ποτέ συμφορά ούτε πιο ταπεινωτική ούτε πιο φοβερή για τη Σπάρτη. Κι έχουν φτάσει σε τέτοιο βαθμό πλεονεξίας και μας έχουν καταλογίσει τόση ανανδρία, ώστε, ενώ αξίωσαν πολλές φορές από μας να πολεμήσουμε για τη χώρα τους, δεν θεωρούν ότι πρέπει να κινδυνεύουν για τη Μεσσήνη, αλλά, για να μπορέσουν οι ίδιοι να καλλιεργήσουν τα εδάφη τους με ασφάλεια, προσπαθούν να σας πείσουν ότι πρέπει να δώσετε στον εχθρό ένα μέρος από τα δικά σας. Και, εκτός από όλα αυτά, απειλούν επιπλέον ότι εάν δεν συμμορφωθούμε με αυτούς τους όρους, θα συνάψουν χωριστή ειρήνη.

Μτφρ. G. Norlin. 1928. Διασκευή από τα αγγλικά στα νέα ελληνικά.

Γ4.

α.

κατέλιπον: ἦν (άμεσο αντικείμενο)/ ἡμῖν (έμμεσο αντικείμενο)

πείθουσιν: ὑμᾶς (άμεσο αντικείμενο)/ ἀποβαλεῖν (έμμεσο αντικείμενο)

πολεμεῖν: (υποκείμενο) ἡμᾶς

καρπῶνται: (υποκείμενο) αὐτοὶ

β.

«ὡς χρή τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὑμετέρας παραχωρῆσαι»: Δευτερεύουσα (ονοματική) ειδική πρόταση, αντικείμενο στο απαρέμφατο *διδάσκειν*. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὡς* και δηλώνει την υποκειμενική – προσωπική γνώμη (των Πελοποννησίων, συμμάχων της Σπάρτης, όπως αυτή παρουσιάζεται από τον ομιλητή).

περισσότερο φοβερή. Έχουν μάλιστα φθάσει σε τέτοιο σημείο πλεονεξίας και μας θεωρούν τόσο ανανδρους, ώστε, ενώ πολλές φορές αξίωσαν να πολεμήσουμε εμείς για τη χώρα τους, για τη Μεσσήνη νομίζουν ότι δεν πρέπει να κινδυνεύουν· για να καρπώνονται όμως αυτοί με ασφάλεια τη χώρα τους, προσπαθούν να σας πείσουν ότι πρέπει να παραχωρήσετε μέρη της χώρας σας στους εχθρούς και, εκτός των άλλων, φοβερίζουν ότι, αν δεν συγκατατεθούμε σε αυτά, θα συνάψουν χωριστή ειρήνη με τους Θηβαίους.

Μτφρ. Κ. Θ. Αραπόπουλος. 1939. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική.

αληθινός

18910

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὅστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο Μαντίθεος για την εξωτερική εμφάνιση ως κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη; Να το αναδιατυπώσετε με δικά σας λόγια.

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θουκυδίδης, Ἱστορία §§2.42.2-4

Πρόκειται για απόσπασμα του Επιταφίου που εκφώνησε ο Περικλής το 431 π.Χ. για τους νεκρούς του πρώτου έτους του Πελοποννησιακού πολέμου.

Νομίζω πως ο θάνατός τους και φανέρωσε και απαθανάτισε την ανδρεία τους. Αν σε άλλα φανερωθεί κανείς κάπως κατώτερος, όμως πεθαίνοντας για την πατρίδα αποκτά το δικαίωμα να κρίνεται μόνο για την παλικαριά του. Όλοι μαζί, στην κοινή τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο απ' ό,τι ίσως έβλαψε ο καθένας χωριστά στην ατομική του ζωή. Από τους γενναίους αυτούς κανείς, αν ήταν πλούσιος, δεν εδείλιασε για να σωθεί και να εξακολουθήσει να χαίρεται τον πλούτο του, κανείς, αν ήταν φτωχός, δεν προσπάθησε ν' αποφύγει την συμφορά για να έχει την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής. Λογαριάζοντας πως ανώτερο απ' όλα είναι να τιμωρήσουν τον εχθρό και πως απ' όλους τους κινδύνους αυτός τον οποίο αντίκριζαν ήταν ο ενδοξότερος, τον αντιμετώπισαν για να εκδικηθούν τους πολεμίους. Μη ξέροντας αν θα επιτύχουν, βασίστηκαν στην ελπίδα, στην μάχη, όμως, απάνω δεν στηρίχθηκαν παρά στον εαυτό τους, για να πολεμήσουν. Προτίμησαν ν' αντισταθούν και να πεθάνουν παρά να δειλιάσουν και να ζήσουν κι απόφυγαν έτσι την ντροπή της καταλαλιάς,

18910

θυσιάζοντας την ζωή τους για το έργο που είχαν αναλάβει. Η στιγμή που τους βρήκε το χτύπημα της μοίρας δεν ήταν γι' αυτούς στιγμή φόβου, αλλά δόξας.

Μτφρ. Άγγ. Βλάχος

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ἀπελείφθην	α. ελλιπής β. απώλεια
2. σκοπεῖν	α. επισκέπτης β. σκεπάζω
3. μισεῖν	α. μισάνθρωπος β. μισοφέγγαρο
4. βλάπτει	α. βλήμα β. επιβλαβής
5. γεγόνασιν	α. γνωστός β. γνήσιος

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Στα Ἀπομνημονεύματα ο Ξενοφών επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του Σωκράτη και να παραθέσει μία σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Ανάμεσα στις συζητήσεις που παρατίθενται, είναι και εκείνη με τον σοφιστή Αντιφώντα.

Ἵ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ᾧμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστεροὺς χρῆναι γίνεσθαι: σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέναι. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἶς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη δαιτώμενος μείνειε· σῖτά τε σιτῆ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους

18910

ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «**Ὁ Σώκρατες, ... καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν**».

Μονάδες 20

Γ4.

α. «**γίγνεσθαι, ἀπολελαυκέναι**»: Να αναγνωρίσετε το είδος των παραπάνω υπογραμμισμένων παρεμφάτων του κειμένου, τη συντακτική λειτουργία τους, επισημαίνοντας αντίστοιχα το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας (μονάδες 6).

β. «**ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ ἐλέσθαι ἢ ζῆν (...)**»: Στο παραπάνω απόσπασμα ο Σωκράτης διατυπώνει μία σύγκριση. Να εντοπίσετε τη λέξη που δηλώνει τη σύγκριση αυτή (μονάδες 2) και να γράψετε τους δύο όρους που συγκρίνονται από τον ομιλητή (μονάδες 2).

Μονάδες 10

αἰμιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18910-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

A1.

Ο Μαντίθεος καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι πολίτες δεν πρέπει να κρίνονται σύμφωνα με την εξωτερική τους εμφάνιση αλλά σύμφωνα με τα έργα τους. Ο Μαντίθεος επισημαίνει ότι πολλοί από αυτούς που εμφανίζονται με υποδειγματική συμπεριφορά και εμφάνιση, προκάλεσαν μεγάλες συμφορές στην πόλη. Αντίθετα, άλλοι που δεν είχαν την αντίστοιχη εμφάνιση ή συμπεριφορά έχουν συνεισφέρει στο κοινό καλό.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Θουκυδίδης, Ἱστορίαι §§2.42.2-4

Επισήμανση: Στο συγκεκριμένο παράλληλο κείμενο η ανδρεία στο πεδίο της μάχης και η θυσία για χάρη της πατρίδας, για χάρη του συνόλου, εξουδετερώνουν όλα τα ελαττώματα και τα τυχόν ατοπήματα των πολεμιστών. Το κείμενο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί προκειμένου να υπογραμμιστεί η σημασία των έργων ως κριτηρίου αξιολόγησης των πολιτών. Τα έργα μόνον μπορούν να βλάψουν ή να ωφελήσουν το κοινωνικό σύνολο.

B4.

1-α, 2-α, 3-α, 4-β, 5-β

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

Ενδεικτικές νεοελληνικές αποδόσεις

Ω Σωκράτη, ἐγὼ μὲν ἐνόμιζον ὅτι οἱ φιλοσοφούντες πρέπει νὰ γίνωνται εὐτυχέστεροι (ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἢ ἀφ' ὅ,τι εἶναι), συ δε μου φαίνεσαι ὅτι ἔχεις ἀπολαύσει τὰ ἀντίθετα ἀπ' ἐκεῖνα, ποὺ δίδει ἡ φιλοσοφία. Ζῆς π.χ. τοιοῦτοτρόπως, ὅπως δὲν θὰ υπέμενε κανεὶς δούλος ὑπὸ τὸν κύριόν του· καὶ τροφάς τρώγεις καὶ ποτὰ πίνεις τὰ χειρότερα καὶ φορεῖς ἔνδυμα ὄχι μόνον εὐτελές, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος, καὶ μένεις διηνεκῶς ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων. Καὶ ὅμως δὲν λαμβάνεις χρήματα τουλάχιστον, τὰ ὁποῖα, καὶ ὅταν τὰ ἀποκτούμεν, μας εὐφραίνουν

Ω Σωκράτη, ἐγὼ νόμιζα ὅτι ἔπρεπε οἱ φιλόσοφοι νὰ γίνονται εὐτυχέστεροι· ἐσὺ ὅμως νομίζω ὅτι ἔχεις ἀπολαύσει ἀπὸ τὴν φιλοσοφία τὰ ἀντίθετα. Διότι πράγματι ζεῖς ὅπως δὲν θὰ υπέμενε κανεὶς δούλος νὰ ζεῖ ἔτσι ὑπὸ τὸν κύριόν του· καὶ τροφές τρωσ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ εὐτελέστατα καὶ ἱμάτιο ἐνδύεσαι ὄχι μόνον εὐτελές, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο καὶ τὸ καλοκαίρι καὶ τὸν χειμῶνα καὶ διαρκῶς εἶσαι ἀνυπόδητος καὶ ἀνευ χιτῶνος. Επιπλέον δε καὶ χρήματα δὲν λαμβάνεις, τὰ ὁποῖα καὶ ὅταν τὰ ἀποκτούμε μας εὐχαριστοῦν κι ὅταν τὰ ἔχουμε ἤδη ἀποκτήσει, μας κάνουν νὰ

18910-Λύση

και, όταν τα έχωμεν, μας κάμνουν να ζώμεν και με περισσοτέραν άνεσιν και ευχαριστότερον. Εάν λοιπόν καθώς και εις τα άλλα έργα οι διδάσκαλοι τους μαθητάς των τους αποδεικνύουν μιμητάς των, ούτω και συ τους μαθητάς σου θα καταντήσης, νόμιζε ότι είσαι διδάσκαλος της δυστυχίας. Και ο Σωκράτης εις αυτά είπε. Μου φαίνεσαι, ω Αντιφών, ότι συ έχεις νομίσει, ότι εγώ ζω τόσον θλιβερά, ώστε έχω την πεποίθησιν, ότι συ μάλλον θα προετίμας ν' αποθάνης παρά να ζης καθώς εγώ.

Μτφρ. Κ. Βάρναλης. [1939] χ.χ. [Εδώ διατηρείται η σύνταξη και η ορθογραφία του πρωτοτύπου]

Γ4.

α.

γίγνεσθαι: είναι τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο (απρόσωπο) απαρέμφατο *χρῆναι*· ετεροπροσωπία (υποκείμενο του *γίγνεσθαι* είναι η επιθετική μετοχή *τούς φιλοσοφούντας*).

ἀπολελαυκέναι: είναι ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο προσωπικό ρήμα *δοκεῖς*· ταυτοπροσωπία (υποκείμενο και στο ρήμα και στο απαρέμφατο είναι η αντωνυμία *σύ*).

β.

Η συγκριτική λέξη είναι το επίρρημα συγκριτικού βαθμού **μᾶλλον**. Οι δύο όροι σύγκρισης είναι: **ἀποθανεῖν** (α' όρος σύγκρισης), **ἢ ζῆν** (β' όρος σύγκρισης).

ζούμε και πιο ελεύθερα και πιο ευχάριστα. Εάν λοιπόν, όπως οι δάσκαλοι των άλλων έργων αποδεικνύουν τους μαθητές τους μιμητές τους, έτσι και εσύ θα καταστήσεις τους μαθητές σου μιμητές του εαυτού σου, γνώριζε ότι είσαι δάσκαλος δυστυχίας. Και ο Σωκράτης απάντησε σε αυτά: Νομίζω, Αντιφώντα, ότι έχεις σχηματίσει τη γνώμη ότι εγώ ζω τόσον ανιαρά, ώστε είμαι πεπεισμένος ότι θα προτιμούσες να πεθάνεις μάλλον παρά να ζεις όπως εγώ.

Μτφρ. Ε.Γ. Παντελάκης. 1937. Διασκευή από την καθαρεύουσα στη δημοτική.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

20155

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθη πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἶ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γέγονασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. «Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν»: Ποιο πρέπει να είναι, κατά τον Μαντίθεο, το κριτήριο αξιολόγησης ενός πολίτη και με ποιους εκφραστικούς τρόπους αυτό αναδεικνύεται;

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ε.Π. Παπανούτσος, Πρακτική Φιλοσοφία, σ. 206

Στο πρώτο μέρος της Πρακτικής Φιλοσοφίας περιλαμβάνεται μια σειρά μαθημάτων του Ε.Π. Παπανούτσου πάνω στα βασικά θέματα του ανθρώπινου βίου, όπως ο γάμος και η τεκνογονία, το επάγγελμα, η φιλία, ο έρωτας, ο θάνατος. Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται επιφυλλίδες του στην εφημερίδα «Το Βήμα», που αναφέρονται, άμεσα η έμμεσα, στα κύρια θέματα του πρώτου μέρους και χρησιμεύουν ως διευκρινίσεις ή προεκτάσεις τους.

Το φόρεμα (ανθρώπινη επινόηση και φροντίδα) ως προστασία και στολισμός αποτελείώνει και επισφραγίζει το «πρόσωπό» μας, το συμπληρώνει και το παρουσιάζει. Το πώς ντύνομε το σώμα μας (από την κεφαλή έως τα πόδια), με τι υλικά και με ποιο τρόπο, δεν είναι καθόλου ασήμαντο ή τυχαίο γεγονός για την υπόστασή μας, τη «δημόσια» και την «ιδιωτική». Αποτελεί μέρος του εαυτού μας, την προβολή του προς τα έξω, και εκφράζει την προσωπική μας υφή: το πώς θέλουμε να μας βλέπουν οι άλλοι και τα δικά μας μάτια. Γδύνετε έναν άνθρωπο (στο ιατρείο, στο στρατόπεδο, στη φυλακή) και χάνει αμέσως την αυτοπεποίθηση, τη δύναμη, το γόητρό του. Έχει την εντύπωση ότι του αφαιρέσατε και

20155

κρατάτε στα χέρια σας όχι απλώς το περίβλημα, αλλά ένα μεγάλο μέρος από τη ουσία του. Ότι τον ακρωτηριάσατε. Φαντάζεστε ότι μπορεί να επιβληθεί, να έχει συνείδηση του εαυτού του «πλήρη», να ασκήσει την εξουσία ή την αποστολή του ένας αξιωματικός χωρίς στολή, ένας παπάς, δίχως ράσο, ένας δικαστής ντυμένος όπως ο κατηγορούμενος;...

Από το σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α' ΓΕ.Λ.

B2. Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να συγκρίνετε τις θέσεις που διατυπώνονται σε αυτά για την εξωτερική εμφάνιση και τη σημασία της στη ζωή των ανθρώπων.

Μονάδες 10

B3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

- α. Το αρχαιότερο δικαστήριο της Αθήνας ήταν ο Άρειος Πάγος.
- β. Σημαντικότερος ρήτορας των συμβουλευτικών λόγων θεωρείται ο Λυσίας.
- γ. Άτεχνες πίστεις είναι τα ενθυμήματα.
- δ. Τα πάθη (παθοποιία) υπάρχουν και στην πίστη-απόδειξη και στον επίλογο.
- ε. Η δοκιμασία γινόταν ενώπιον της Εκκλησίας του Δήμου.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, *Απομνημονεύματα* Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

(έκδ. του Marchant, E.C. Οξφόρδη: Clarendon Press, 1921, ανατ. 1971)

Στα *Απομνημονεύματα* ο Ξενοφών επιχειρεί να ανασκευάσει τις κατηγορίες και ενστάσεις ενάντια στη φιλοσοφία του Σωκράτη και να παραθέσει μια σειρά από επεισόδια χαρακτηριστικά του βίου και του τρόπου σκέψης του. Ανάμεσα στις συζητήσεις που παρατίθενται, είναι και εκείνη με τον σοφιστή Αντιφώντα.

Ἵν Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὦμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρῆναι γίνεσθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τάναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαυκέναί. Ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἶς δοῦλος ὑπὸ δεσπότη διαιτώμενος μείνειε· σῖτά τε σιτῆ καὶ ποτὰ πίνεις τὰ φαυλότατα, καὶ ἰμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἅ καὶ κτωμένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἥδιον ποιεῖ ζῆν. Εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ

20155

διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδάσκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληθέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ2. Πώς αντιλαμβάνεται ο Αντιφώντας τη σχέση του Σωκράτη με τους μαθητές του και ποια είναι η απάντηση του Σωκράτη;

Μονάδες 10

Γ3.

α. Να γράψετε τη δοτική ενικού για τις παρακάτω λέξεις: **θέρους, τοὺς μαθητὰς**. (μονάδες 4)

β. Να γράψετε το απαρέμφατο αορίστου των παρακάτω ρηματικών τύπων (στην ίδια φωνή και διάθεση): **γίγνεσθαι, μείνιει, λαμβάνεις**. (μονάδες 6)

Μονάδες 10

*Οι παρατηρήσεις Α1, Β4, Γ1, Γ4 που αναφέρονται στα ίδια κείμενα (διδαγμένο, παράλληλο, αδίδακτο) έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLB_AEG_DOC_1_15921.

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

20155-Λύση

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§18-19

Διευκρίνιση: Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2021-22.

B1. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι δεν είναι επιτρεπτό στους βουλευτές να αισθάνονται συμπάθεια ή αντιπάθεια απέναντι σε κάποιον συμπολίτη τους, παρασυρόμενοι από την εξωτερική του εμφάνιση· αντίθετα οφείλουν να τον κρίνουν και να τον αξιολογούν από τα έργα του (γιατί αυτά και μόνον μπορούν να ωφελήσουν ή να βλάψουν το κοινωνικό σύνολο)· καθήκον, λοιπόν, των βουλευτών είναι να τον κρίνουν με βάση τη λογική και όχι με βάση το συναίσθημα, από τα έργα του και όχι από την εμφάνισή του, από το *εἶναι* και όχι από το *φαίνεσθαι*. Το συγκεκριμένο κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη αναδεικνύεται κυρίως μέσα από αντιθέσεις: η αντίθεση ανάμεσα στο συναίσθημα (*φιλεῖν-μισεῖν*) και τη λογική (*σκοπεῖν*), καθώς η αντίθεση ανάμεσα στο *φαίνεσθαι* (*οὐκ ... ἀπ' ὄψεως*) και το *εἶναι* (*ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων*). Αξιοσημείωτη, τέλος η έντονη άρνηση (*οὔτε .. οὔτε*). (133 λέξεις)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ε.Π. Παπανούτσος, *Πρακτική Φιλοσοφία*, σ. 206

B2. Ο Μαντίθεος, όπως και πολλοί αριστοκρατικοί νέοι της τάξεως των υπέων, είχε μακριά κόμη μιμούμενος τους Λακεδαιμονίους· κάτι που προκαλούσε αντιπάθεια στους δημοκρατικούς. Γι' αυτό επισημαίνει ότι η ουσία της δοκιμασίας δεν πρέπει να είναι η εξωτερική εμφάνιση του δοκιμαζομένου, αλλά οι πράξεις του, καθώς το *φαίνεσθαι* συχνά διαφοροποιείται από το *εἶναι* (τα φαινόμενα απατούν). Η παραπάνω υπόδειξη υποδηλώνει τη σημασία που θα μπορούσε να έχει η συγκεκριμένη εμφάνιση του Μαντίθεου για την κρίση του από τους βουλευτές. Στο παράλληλο κείμενο διατυπώνεται η θέση ότι η εμφάνιση «*αποτελεί μέρος του εαυτού μας*», ενώ αν αφαιρούσαμε από κάποιον την εξωτερική του περιβολή, θα χανόταν εκτός από το περίβλημα, το *φαίνεσθαι*, και μέρος της ουσίας του, του *εἶναι* του. Η εξωτερική, δηλαδή, εμφάνιση σε αρκετές περιπτώσεις δεν αποτελεί μόνον εικόνα, αλλά και ουσία. Επομένως, αν και τα δύο κείμενα διαφοροποιούνται ως προς τη θέση που προβάλλουν για τη σχέση ανάμεσα στην εξωτερική εμφάνιση (*φαίνεσθαι*) και την ουσία (*εἶναι*), συμφωνούν ωστόσο ως προς τη διαχρονική σημασία της εμφάνισης στις ανθρώπινες κοινωνίες. (168 λέξεις)

B3. α-Σ, β-Λ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Λ

20155-Λύση

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, Απομνημονεύματα Βιβλ. 1 §§6.2-6.4.4

Γ2. Ο Αντιφώντας θεωρεί ότι κάθε δάσκαλος λειτουργεί ως πρότυπο μίμησης για τους μαθητές του· επομένως, ο Σωκράτης χαρακτηρίζεται ως δάσκαλος της δυστυχίας, ως πρότυπο άθλιας και μίζερης ζωής. Το πρότυπο αυτό επιδεινώνεται ακόμα περισσότερο λόγω του ότι ο συγκεκριμένος δάσκαλος δεν πληρώνεται για το διδακτικό του έργο. Στη διαπίστωση αυτή ο Σωκράτης απαντά με ειρωνεία ότι ο Αντιφώντας θα προτιμούσε να πεθάνει παρά να ζει όπως εκείνος, αφού θεωρεί τη ζωή του εντελώς θλιβερή. (74 λέξεις)

Γ3.

α. *θέρει, τῷ μαθητῆ.*

β. *γενέσθαι, μεῖναι, λαβεῖν.*

*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις Α1, Β4, Γ1, Γ4 που αναφέρονται στα ίδια κείμενα (διδαγμένο, παράλληλο, αδίδακτο) έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL_CLB_AEG_SOLUTIONDOC_1_15921.

αξιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ